

Németh János
keramikusművész
köszöntése
80. születésnapja és
Kossuth-díjjal való
kitüntetése
alkalmából

Szokolczay Lajos
Agyagisten

A Föld porából – Biblia! – nőtt? A föld agyagából! S Földként – zalai terepéről indulva – úgy kering a világűrben, mint a csillagok. Fényesen, samott-agyagjának még a mattsága is fénylik. Úgy ragyog, ahogyan az agyagot *gyurkáló* kisfiútól a hátország: az apa, a nagypapa, az egész nyugat-dunántúli fazekasság megkövetelte.

Mert istenáldotta tehetség, nem tudott, és nem is akart szabadulni a „segítők” és a „megrendelők” szorításából. Borsos Miklós látta szakemberként először – az otthoni *éles szemek* mellett – azt a gyönyörű *Kakast*, amely egyenesen belépőt jelentett a Főiskolára.

S a keramikus-szobrász ettől a pillanattól szárnyalt.

Nem kellett mást tennie, mint a szívében leledzett, képzeletéből merített formákat, amelyeknek forgástengelye megegyezett a Föld forgástengelyével, fölöltöztetni a szépség kívánalma szerint.

Ezt az agyagot, mert azon alapul minden, évezredek óta *gyurkálták* Chilétől Kínáig, Perutól a zalai dombhátig, hogy a belőle készült szobrok – katonák egy égi-földi hadseregben, az Életfa alatt ülő szent pár – hírül vigyék az otthont vigyázó vitézség és a végső búcsú előtti kegyelem (a kereszt alatti gyónás) nagyszerűségét.

Fölemelő voltát.

A népi kerámia vaskosan is pillészép formavilága – az állandóan forgó korong csaknem világtengely! – és a benne rejtő üzenet (legyen akár milyen keserű a sors, a világ mindig valaminő boldogságban leledzik) kitarja a szíveket.

Kitárja, mert a zalai, ám egyetemes tengereket is meghódító AGYAGISTEN azt akarja – minden művével (reliefjével, szobrával, butélijával) azt

üzeni –, hogy csupán a *reménytelen* az elveszett ember.

Ha csöppnyi hitünk van (hogyne volna, amikor álomvilágunkban érzéken szorítjuk magunkhoz Németh Jancsi kitárt keblű, széles csípejű nőfiguráit!), túltehetjük magunkat a világ bántásain. Mítosz alakjaival a felhők fölé röpködhetünk, és száguldó *némaságában, következetességében* testvérünk lesz az a bika – a szépség meglopása sosem büntetendő! –, amely az *Európa elrablásának* talapzata.

Talapzat, amelyre – mutatis mutandis – ezerféle jót (a metaforának ily tág az értelmezési köre) lehet építeni. Erőt, igazságot, szépséget, bátorságot, kitartást.

Félelmet is? Azt inkább a bikáról minduntalan leugrani vágó *formásan is formátlan* Európa helyzete sugallhatja.

Ám az Agyagisten korongolta bikának akkora a szügye, hogy talán egy Himalája is elférne benne. Az érzések, szépségek, tömbök *himalájája*. Ebben a kicsiny *nagyságban* ott duruzsol, fészkel s majd robban az az erő, amely a *megszentelt* agyagot szinte a szakrális világrend részévé teszi.

Más se kell hozzá, csak egy intés (ez az „intés” ezer tonnát megmozgató, a szépség katedrális felé röpítő *munka!*) és Németh János alakító ujjbegyeinek melege.

Ám ezt az AGYAGISTEN, hiszen erre született, nyíltszívű *adakozóként* biztosítja.

Isten éltesen, Drága Barátom! Ha Te nem volnál – még sokáig legyél! – lassabban forogna maga körül a Föld.

Budapest, 2014. február 27.